

Bänk (och bord) från Skålö, Järna sn

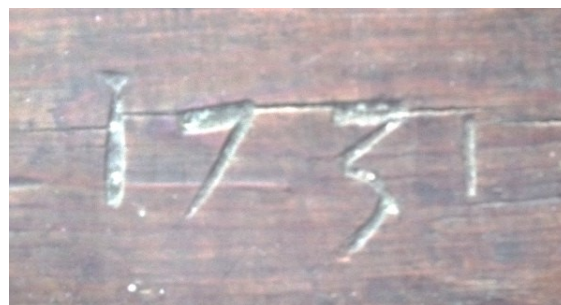
Dendrokronologisk undersökning

av Torbjörn Axelson, juli 2020

Bord och bänk från Skålö.

I juli 2020 tillfrågades jag om att se om det skulle gå att bekräfta året 1731 på undersidan av en lång och grov bänk med tillhörande bord från Relggården i Skålö, Järna socken. På plats den 25 juli bedömde jag risken för att spräcka bänken med tillväxtborret vara för stor för att vara värt försöket. Mätning på befintliga ytor bedömdes inte heller vara möjlig då virket delvis är mycket tätvuxet. Istället sågade jag en tunn skiva i ena änden av bänken med en fintandad såg eftersom denna av någon anledning redan var kapad med en modern såg, antagligen under 1900-talet. Vankant saknas. Efter preparering och uppmätning av provet visar det sig att yttersta bevarade ring är på ena sidan från 1720 (ofullständig) och på andra sidan från 1721 (fullständig). Trädet kan därför tidigast ha fällts vintern 1721/22, men några år senare torde vara sannolikt. De 8 yttersta ringarna mäter omkring 2,5 mm och det kanske inte kan uteslutas att så mycket ved täljts bort. En viss blånad kan emellertid skönjas i splintveden och det kan nog därför inte heller uteslutas att trädet redan var dött när det fälldes. Den äldsta ringen som mättes strax utanför mörken bildades 1517 och trädet var alltså över 200 år när det användes. Splintgränsen ligger vid 1650 respektive 1656, d.v.s 64-70 år innanför yttersta bevarade ring. Värdena ligger väl inom det förväntade intervallet, varför ingen ytterligare ledtråd om fällningstid ges av splintvedsgränsen. En tillväxtkolaps drabbade trädet 1591 då endast obetydlig höstved bildades och de ca 10 följande årsringarna är tillsammans ungefär lika tjocka som 1591 års ring - de första inte ens möjliga att säkert urskilja. Korrelationsvärdena mot regionala referenser är goda och T-värdet når upp till som mest 8,5 och dateringen av befintliga ringar är således helt säker.

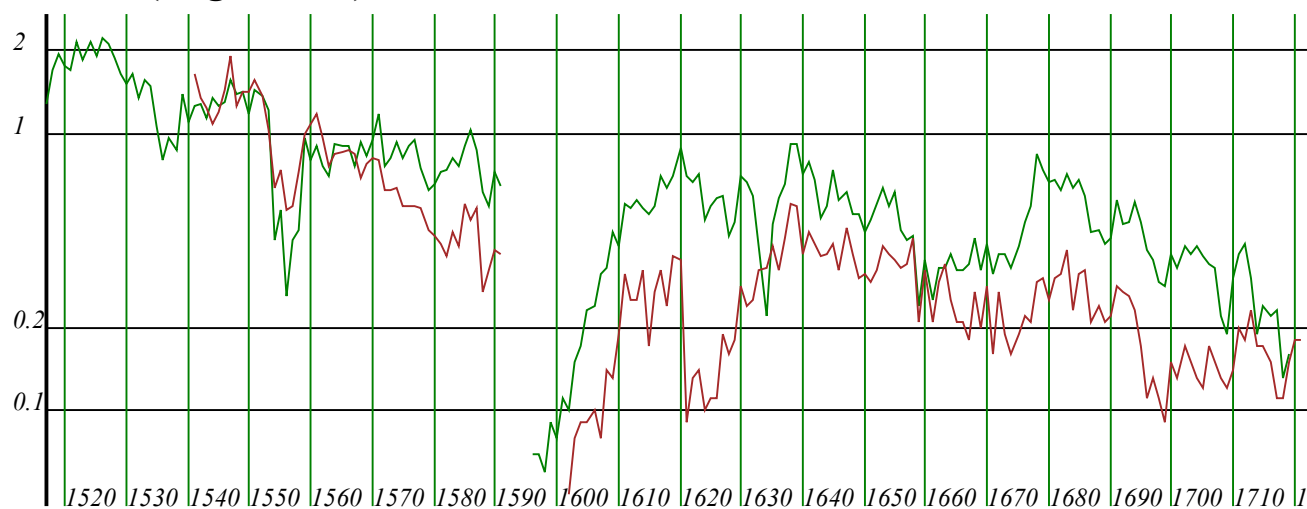
Årtalet 1731 på bänkens undersida 10 år efter att sista bevarade ring bildades i skogen kan avse tillverkningsåret.

Denna och andra dendrokronologiska studier av T. Axelson återfinns på taxelson.se/dendro/obj/

Mätdata (ringbredder)

207D1 1 bänk från Skålö, Järna sn, Dalarna
207D1 2 Sweden Pinus sylvestris
207D1 3 T Axelson

PISY
1517 1721

— 207D1a, 1517–1719, +ofullst
— 207D1b, 1541–1721,